

બ્રહ્મચર્ય—ગદ્ય વિશ્લેષણ

નીરખી કોઈ સુંદર સ્ત્રી

નીરખી કોઈ સુંદર સ્ત્રી, લેશ ન નેત્રે વિકાર;
ધન્ય, ધન્ય તે માનવી, પામ્યો પુદ્ગલસાર.

આખાં આ સંસારને, વિષયોનો આધાર;
અનંત ભવથી આથડી, ખાધાં છે મૂઢ માર.

ભયકારી અજ્ઞાન છે, વિષયે લુબ્ધપણું;
વિચારી જુઓ બુદ્ધિથી, લપસણું સુવાળું.

પંચેન્દ્રિયને અહિતકર, જુગુપ્સા ઉપજાવે;
આંખે અંધા કામીને, મોહાંધી લપટાવે.

કાનથી સુણતાં અરુચિ, નાકથી સૂંઘતાં ગંધરું;
સ્વાદે પણ જે બેભરમ, સ્પર્શે ગૂમરું વીકર્યું.

સ્પર્શ, વિકારી આંખથી, જેઓ ગયાં નજરાઈ;
ધોળાં-કાળાં સહુ ગુના, મુખ પે ગયાં અંકાઈ.

સ્ત્રી યા પુરુષ-દેહમાં, હાડ, માંસ ને લોહી;
ચાદર વીંટી ચામડી, તેમાં ન પડશો મોહી.

કપડાં, ચાદર, ચામડી, હાડ, માંસ ને લોહી;
રક્તની ભીતર છે પરુ, સડી જતાં બદબોઈ.

આંતરડાં, મળ દેખીને, આકર્ષાય ન કોઈ;
'એક્સરે'ની 'ફિલ્મ'માં, જોઈ લ્યો કદી જોઈ.

સર્વેન્દ્રિયને દુઃખકર, 'કામ' પછીનો થાક;
અણસમજણ ને અજ્ઞતા, વાળે કેવો દાટ !

ચોખ્ખો કાદવ દેખતાં, ઊલટીયે ન કરાય;
કામ-કષાયી આંધળાં, મળમૂત્રે લબદાય.

તો પણ હકકનું માન્ય છે, અણહકકનું છે નરક;
મહાભયંકર નુકસાની છે, દુર્-ઉપયોગી ગર્ત.

અણહકકનાં દુઃખ્યારિત્રે, ભયંકરી છે 'ફોર્સ';
મન-બુદ્ધિ 'ફેક્ટર' કરે, બંધે નરકીલ જોશ.

સઘડી પાસે જાગૃતિ, રાખે છે માનવ;
સ્ત્રીપુરુષની નિકટતા, અગ્નિ છે દાઝવ.

લોભાતિરેકે કપટ, વિષયાંધો કરશે;
મન-વાણી-ચિત્ત ધૂંધળાં, અંદરથી ડરશે.

વિષયો વિષય ભોગવે, 'પ્રકાશ' ત્યાંધે અસંગ;
પણ 'મેં આ બધું ભોગવ્યું', કરે પ્રતિષ્ઠા અહમ્.

આસક્તિથી ઊપજે, માલિકીભાવે વેર;
અનંત જન્મો વેડફે, મોહાસક્તિ ઝેર.

દ્વિપક્ષી વિષય કટેવ, અન્ય કટેવો એકપક્ષ;
અનંત જન્મો બાંધી દ્યે, વિષય સંગતિ ભક્ષ.

દારૂ-વ્યસન છૂટી શકે, દાવા માંડે નહીં;
મિશ્રચેતનાનો કુસંગ, દુનિયા રચશે મહીં.

વીતરાગોને માન્ય છે, પતિ-પત્ની ને લગ્ન;
વાંધો કોઈ ઉઠાવે તે, અ-પવિતર સંબંધ.

તાવ ચડ્યે મીઠી દવા, પીવાની નથી ના;
સમાજમાન્ય સંબંધો, પતિ ને પત્નીનાં.

આનાકાની થાય જો, વિષયી કરે ફુત્કાર;
પતિ-પત્ની પણ વેરી થઈ, મનથી કરે સંહાર.

આખાંયે સંસારનો, મહારોગ વિષય;
વિષયો એ કંઈ વિષ નથી, ‘નીડરતા’ વિષમય.

અવિચારે ઊભો વિષય, વિચારથી ઊડે;
જેનાં ઉપશમ થ્યાં વિષય, જગત-મૂળ ઊખડે.

‘પરિષદ’ છે વિકારી ભાવ, સ્ત્રીયે પરિગ્રહ નથી જ;
દષ્ટિથી વિકાર છૂટ્યો, પૂજશે સ્ત્રીયે પછી જ.

ભય-‘સિગ્નલ’ સંસારનું, “જ્ઞાની” બતાવી દ્યે;
આ સંસાર ઓળંગવા, બ્રહ્મચર્ય મહાવ્રત છે.

જે બાબતમાં અંધ છે, ત્યાં છે પાયે ભૂલ;
તે બાબતથી દૂર થતાં, ખૂલશે દષ્ટિ નૂર.

પંચ મહાવ્રતનોડે છે, એક જ વિષય સેવન;
મહાવીર ડરતાં હતાં, વિષમય જગ ખેંચત.

જો પૂર્વીલ પ્રારબ્ધથી, વિષય જાય ભોગવાઈ;
નિષ્ઠા ધર બ્રહ્મચર્યની, બીજો ભવ સુલઝાય.

